

Міжнародна фінансова корпорація/Світовий банк

Відділ корпоративного управління

ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ?

10 цікавих фактів про корпоративне управління

Вибори членів Ради директорів/Правління

1 Чи знаєте Ви ...

...що у Сполучених Штатах акціонери не мають права голосувати проти запропонованої кандидатури члена Ради директорів/Правління?

Якщо подивитися на повідомлення про наступні щорічні загальні збори, яке надсилається акціонерам компанії, Ви побачите, що вони можуть лише голосувати «за» або «утриматися». Відтак, члена Ради директорів можна обрати навіть одним голосом, поданим «за» його кандидатуру.

Прибічники захисту прав акціонерів неодноразово піднімали це спірне питання, вважаючи його причиною, через яку не можна розглядати американську модель корпоративного управління як «взірець» для інших.

Корпоративне управління сімейним бізнесом

2 Чи знаєте Ви ...

... які кроки здійснюють сімейні компанії, коли вони серйозно прагнуть запровадити у себе належне корпоративне управління?

1. Укладають «сімейний статут»
2. Розробляють сімейну політику набору персоналу – розмежовуючи права й обов'язки членів родини як акціонерів і як працівників
3. Якщо компанія вирішила не виплачувати дивіденди, створюють фонд чи інший механізм для викупу акцій тих членів родини, які бажають, приміром, отримувати щорічний рентний дохід, радше ніж володіти акціями зростання
4. Розробляють план наступництва керівних посад для власника/засновника/директора/голови Ради
5. Створюють прозору систему фінансової звітності, управлінської звітності, управління персоналом та розробки стратегії
6. Засновують Раду директорів, яка може серйозно і позитивно вплинути на репутацію компанії та її бізнес

Додаткову інформацію про інструментарій та моделі корпоративного управління в сімейному бізнесі шукайте на вебсайті Відділу корпоративного управління МФК.

Обов'язки Ради директорів/Правління

3 Чи знаєте Ви ...

... що члени Ради директорів/Правління мають два головні «обов'язки»?

1. Обов'язок лояльності (бути лояльними, в першу чергу, до компанії в цілому)
2. Обов'язок піклування (повна увага до діяльності Ради/Правління)

В системах загального права судді можуть визначати до дев'яти фідучіарних обов'язків Ради/Правління. Деякі з них розглядаються як складові обов'язків лояльності та піклування, наприклад:

- обов'язок конфіденційності (не розкривати інформацію про компанію);
- обов'язок розкриття/відвертості (повідомлення інформації Раді/Правлінню);
- обов'язок дотримуватися законодавства чи статутних документів компанії.

Ще одним обов'язком, який став предметом нещодавніх судових позовів і широкого обговорення, є обов'язок діяти добросовісно. Це обов'язок членів Ради директорів/Правління поводитися сумлінно, чесно та без шахрайського умислу. МФК надає гарантії звільнення директорів компаній від відповідальності, пов'язаної з виконанням їх службових обов'язків, на основі моделей загального права, захищаючи своїх кандидатів у судових справах проти них як директорів, але лише за умови, що ті діяли добросовісно.

В системах громадянського права обов'язки членів Ради директорів/Правління, як правило, визначені у законодавстві, наприклад: у законах про акціонерні товариства, цивільних чи господарських кодексах. Однак і в цих системах застосовуються аналогічні засадничі принципи відповідальності членів Ради директорів/Правління – зрештою, корпоративна форма правління є міжнародною.

Надбавка за корпоративне управління в Кореї

4 Чи знаєте Ви...

... що компанії з високим рівнем корпоративного управління в Кореї є на 160% більш прибутковими, ніж компанії з неналежним корпоративним управлінням?

Цей та багато схожих фактів наведено в бюлетені «Незаперечні аргументи на користь корпоративного управління». Вони доводять, що належне корпоративне управління сприяє підвищенню прибутковості компанії, зменшенню вартості капіталу, збільшенню вартості акцій компанії та її кращому доступу до програм і ресурсів МФК. Інформаційний листок можна знайти на вебсайті Відділу корпоративного управління МФК.

Рейтинги корпоративного управління

5 Чи знаєте Ви...

... що компанії з високим рівнем корпоративного управління мають вдвічі вищу рентабельність акціонерного капіталу, ніж компанії з неналежним корпоративним управлінням?

Організація *Governance Metrics International* (GMI) нещодавно уклала рейтинг 3200 компаній з різних країн світу за рівнем їхнього корпоративного управління по шкалі від 1

(низький) до 10 (високий) балів. Станом на 1 вересня 2005 року, рентабельність капіталу компаній з високим рейтингом (9 чи більше балів) за три попередні роки становила в середньому 15,9%. Водночас компанії з низьким рівнем корпоративного управління (3 чи менше балів) мали середню рентабельність капіталу 8,7%.

Інформаційний бюлетень «Незаперечні аргументи на користь корпоративного управління» містить також результати інших досліджень, які доводять силу належного корпоративного управління.

«Гурт компаній»

6 Чи знаєте Ви...

... що МФК спонсорувала створення «Гурту компаній» у країнах Латинської Америки з фірм, що помітно удосконалили практику корпоративного управління?

«Гурт» розповсюджуватиме власний досвід серед ширшого кола компаній на ринках Латинської Америки та представлятиме погляд бізнес спільноти на нагальні питання й проблеми корпоративного управління.

Поліпшивши практику корпоративного управління, компанії-члени «Гурту» отримали чимало користі та серйозних переваг, наприклад:

1. **CCR** (платні дороги, Бразилія): це була перша компанія, що стала публічною в сегменті котирування за рівнем корпоративного управління, відомому як Novo Mercado (Новий ринок). З лютого 2002 року по грудень 2004 року її ринкова капіталізація збільшилася майже на 400%.
2. **Suzano Group** (паперова та хімічна промисловість, Бразилія): щоденний обсяг торгівлі акціями компанії зріс з менш ніж 1 мільйона реалів у 2003 році до майже 6 мільйонів реалів у 2004 році. Її ринкова капіталізація збільшилась у п'ять разів за два роки з 2003 року, коли вона отримала котирування на I рівні Novo Mercado.
3. **Natura** (виробництво косметичних засобів, Бразилія): фірма здійснила перше публічне розміщення акцій (IPO) на Novo Mercado в 2004 році. Підписка на ці акції перевищила попередньо намічену суму в 14 разів.
4. **Argos** (виробництво цементу, Колумбія): ціна акцій компанії зросла на 108% за 18 місяців з серпня 2005 року, коли вона прийняла кодекс корпоративного управління.
5. **Buenaventura** (гірнична промисловість, Перу): попередньо до першого публічного розміщення акцій у 1996 році, компанія перевела всі свої акції в єдиний клас акцій. З того часу її ринкова капіталізація збільшилася у понад п'ять разів. З липня 2005 року компанія дотримується вимог закону про боротьбу з корпоративним та бухгалтерським шахрайством (Sarbanes-Oxley Act).
6. **Ultrapar** (хімічна і газова промисловість, Бразилія): через рік після першого публічного розміщення акцій у 1999 році фірма надала всім своїм акціонерам 100-відсоткове право спільного продажу акцій. З часу першого публічного розміщення акцій валовий дохід компанії зріс на 27%, а чистий дохід – на 45%. Компанія працює над забезпеченням дотримання вимог закону про боротьбу з корпоративним та бухгалтерським шахрайством (Sarbanes-Oxley Act). У жовтні 2005 року вона приєдналася до I рівня Novo Mercado.

На вебсайті Відділу корпоративного управління МФК можна знайти нову збірку прикладів практичної діяльності «Гурту компаній» іспанською, англійською та португальською мовами.

Посібник з укладання кодексів корпоративного управління

7 Чи знаєте Ви...

... що сьогодні компанії все частіше використовують добровільні кодекси корпоративного управління для того, щоб поліпшити свої показники і статус?

Кодекс корпоративного управління – це набір рекомендацій, що не мають юридичної зобов'язуючої сили, але допомагають компаніям належно працювати в законодавчому полі та бізнес середовищі конкретної країни.

Зорієнтовані на дотримання міжнародних стандартів, кодекси корпоративного управління також сприяють поліпшенню інвестиційного клімату в країні та поступу реформ у галузі врядування.

Такі рекомендації щодо оптимальної практики корпоративного управління запроваджено, щонайменше, у 22 країнах з перехідною економікою з метою запобігти корпоративним скандалам та знизити ризик фінансових криз. Наразі в багатьох країнах, де працює МФК, втілюється нова ініціатива зі створення нових чи перегляду вже існуючих кодексів.

Якщо Ви бажаєте дізнатися більше про кодекси, практику їх укладання, перегляду та впровадження, зверніться до нашого нового Посібника з укладання кодексів корпоративного управління (опублікованого Глобальним форумом корпоративного управління). Різні розділи Посібника можуть стати у пригоді як для цілих секторів економіки, так і для окремих компаній. Посібник розміщено на вебсайті Глобального форуму корпоративного управління.

Щасливе свято Нового року в Індії

8 Чи знаєте Ви...

... що уряд Індії ознаменував настання Нового року розробкою важливих вимог до корпоративного управління усіх публічних компаній (відкритих акціонерних товариств) у країні?

З 1 січня 2006 року всі індійські компанії, що котируються на біржі, мають дотримуватися цілої низки нових стандартів корпоративного управління. Нові вимоги, встановлені національним органом з регулювання цінних паперів Індії, включають таке: призначення більш незалежних членів Ради директорів та контрольно-ревізійного комітету, прийняття кодексу етичної поведінки членів Ради директорів, надання ширших повноважень контрольно-ревізійним комітетам, обов'язкове завірення виконавчим/генеральним директором та фінансовим директором фінансових звітів компанії та звітів про ефективність внутрішніх контролів бухгалтерського обліку.

Причина прийняття нових стандартів є простою – це прагнення уряду Індії залучити нові внутрішні та міжнародні інвестиції. Уряд тієї країни вважає, що зі збільшенням прозорості й підзвітності національних компаній збільшиться довіра інвесторів і, відповідно, обсяг

інвестицій. Перші відомості про хід запровадження нових стандартів свідчать, що компаніям нелегко забезпечити їх дотримання.

Етика та комерційні провали

9 Чи знаєте Ви...

... що порушення правил етичної поведінки в бізнесі призвело до найбільш резонансних випадків краху компаній в Європі?

Порушення етичних норм ведення бізнесу з боку менеджерів чи працівників компаній спричинило 37% найбільш резонансних випадків комерційного краху в Європі. Нещодавнє дослідження 60 випадків офіційного банкрутства європейських компаній чи стрімкого падіння ціни їхніх акцій підтверджує величезний вплив, що його має порушення етичних норм ведення бізнесу. У більшості зазначених випадків неетично поведився мажоритарний акціонер або занадто амбітний менеджер, а компанія та її керівні органи не звернули на це належної уваги й не вжили необхідних запобіжних заходів.*

Нажаль, ми не володіємо інформацією про ситуацію в країнах, де ринки лише розвиваються і де дотримання корпоративного законодавства та законодавства з цінних паперів становить ще більшу проблему, ніж в економічно розвинених державах.

Етичні кодекси корпоративного управління можуть допомогти у запобіганні неетичній поведінці в компаніях. Оцінка діяльності виконавчого/генерального директора з боку членів Ради директорів/Правління також сприяє вирішенню етичних проблем перш, ніж вони призведуть до тяжких економічних наслідків чи навіть до краху компаній.

*Див. «Класифікація й аналіз найбільших комерційних провалів в Європі», Маастрихтський центр досліджень бухгалтерського обліку, аудиту та управління інформацією, Університет Еразму, жовтень 2005 року.

Новий закон про цінні папери в Мексиці

10 Чи знаєте Ви...

... що новий закон про цінні папери може допомогти значно підвищити стандарти корпоративного управління в Мексиці?

Новий закон запроваджує чимало змін, спрямованих на посилення захисту інвесторів у Мексиці, яка, за даними останнього Звіту Світового банку про ведення бізнесу, наразі займає незавидне 125 місце в світі за показниками захищеності інвесторів та стандартів корпоративного управління.

Новий закон покликаний:

- запровадити новий вид корпорацій під назвою SAPI (*sociedad anonima promotora de inversion*), що надає міноритарним акціонерам набагато чіткіші права, ніж будь-який інший вид товариства з обмеженою відповідальністю в Мексиці;
- гарантувати кращий захист прав міноритарних акціонерів. Наприклад, відтепер знадобиться менша кількість голосів інвесторів для скликання зборів, подання цивільного позову, висловлення незгоди з рішенням загальних зборів акціонерів;
- передбачити обов'язки лояльності та піклування для членів Ради директорів;

- удосконалити фінансову звітність. Товариства типу SAPI та компанії, зареєстровані на біржі, будуть зобов'язані публікувати спрощену версію своїх річних звітів, перевірені аудитором річні фінансові звіти та квартальні фінансові звіти;
- ввести зрозуміліші та суворіші санкції за порушення, наприклад за інсайдерські операції.

Немає сумніву, що з прийняттям цього закону Мексика зробить крок у правильному напрямку. Однак зазначені зміни запроваджуються законом про цінні папери, радше ніж корпоративним законодавством. Відтак буде цікаво простежити, як суди тлумачитимуть та застосовуватимуть вимоги нового закону про цінні папери, особливо в контексті чинного корпоративного законодавства тієї країни.